

Udsathed i forandring og motivation for uddannelse

Noemi Katznelson

Center for Ungdomsforskning
Aalborg Universitet
Danmark

Øget polarisering blandt unge

Fra unge der i en stadig yngre alder gør karriere til unge, der er hægtet helt af meget tidligt

Tendenser, der skubber på polariseringen:

- Uddannelse som adgangsbillet til arbejdsmarked, samtidig med at hver sjette ung i en ungdomsårgang ikke får en ungdomsuddannelse, inden de er 25 år
- Et arbejdsmarked under hastig forandring, nye karriereveje men også stigende job-usikkerhed
- Præstationskulturen i uddannelsessystemet vinder frem
- Forventningsekspllosion blandt de unge – det perfekte er blevet normen og sårbarheden øges
- Øget forældreopbakning blandt flertallet af de unge - vanskeligt for udsatte unge

- Den Nationale Sundhedsprofil, 2017
- SFIs Børneforløbsundersøgelse, 2016
- Vidensråd for forebyggelse, 2014.
- De danske Gymnasieelevers sammenslutning, 2014
-

Forandringer i unges udsathed – massive stigninger bredt set i antal af selvoplevet mistrivsel og diagnoser, men hvorfor og hvad gemmer sig bag tallene?

Tydelige tendenser – men stor usikkerhed om årsagerne

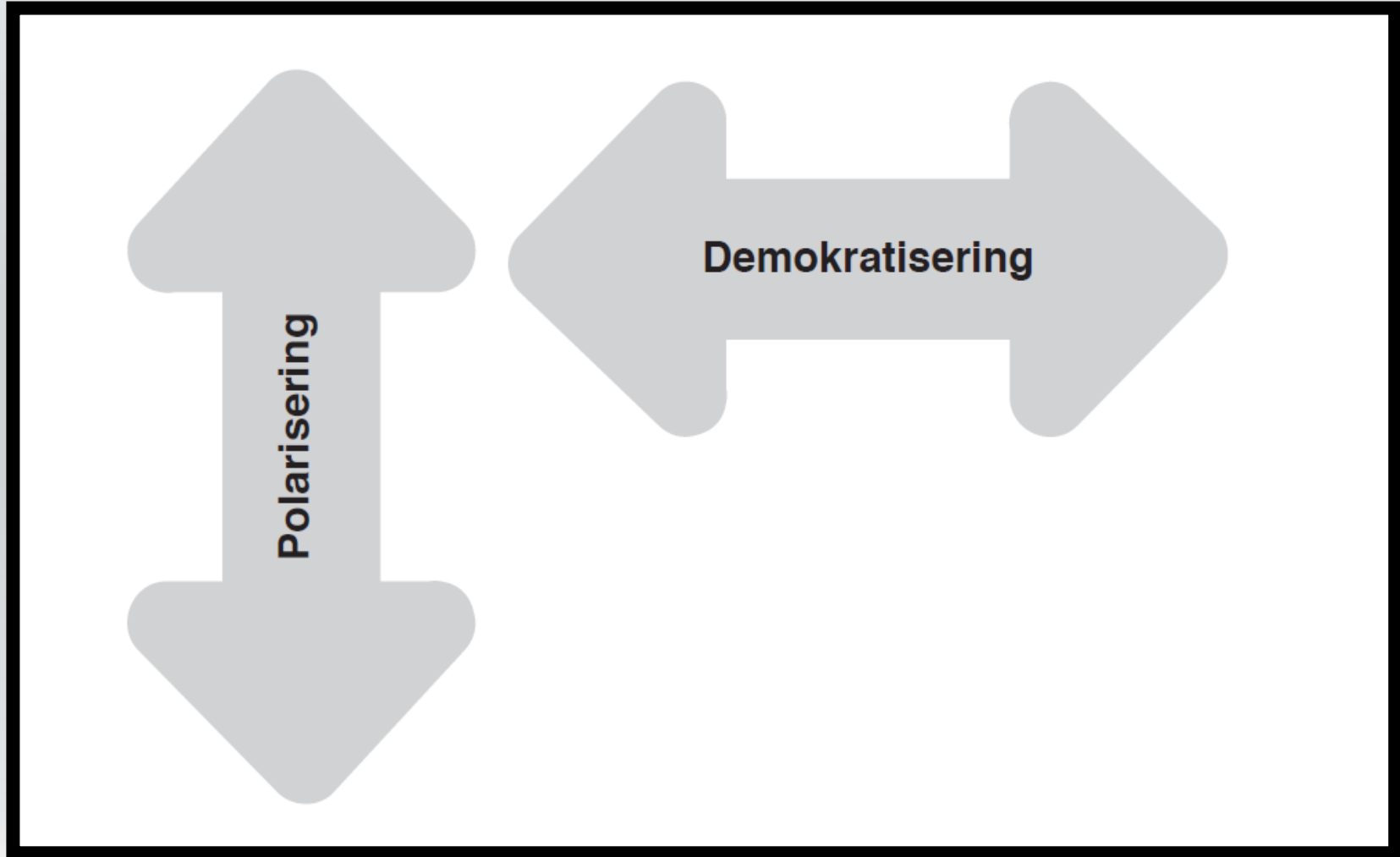
Vi ved at:

- Det er et internationalt fænomen

“There is a huge concern in the UK about young people’s mental health. Very few people ask the question why?

Is it because people are more ready to identify their problematic behaviours as a mental health issue? Is it because they are confronted with more and more norms and ideals that they cannot match up to? Is it because they are subject to internet bullying?”
(Nicolas Rose, in press)

SAMTIDIGE tendenser til polarisering og demokratisering af udsathed

Fortællinger om udsathed er mange og komplekse

Jeg har i det mindste en far, som ikke var misbruger. Og det holdte mig oppe indtil han døde. Jeg begyndte at skære i mig selv og drak rigtig rigtig meget, men min mor lagde ikke mærke til noget. Først da jeg fik min dom i retten, der åbnede hun sine øjne. Der var der gået tre år. Nu klarer jeg mig selv. Bor hos venner og sådan. Skal bare have dagene til at gå.

Jeg har gået i 1. g på et gymnasium, men droppede ud og startede i stedet på HF, men droppede så ud igen. Den kørte inden i hovedet hele tiden. Alt det jeg skulle. Jeg faldt først i seng ved 3-4 tiden, og så skulle jeg op klokken 6. Bare rundt i ring. Og det kan jeg ikke.

Vi har med rette fokus på social og klassiske udsathed, men...

- mellem 25 og 30 % af alle unge kontanthjælpsmodtagere har forældre, som har en videregående uddannelse
- halvdelen af de unge, der befinder sig i en socialt marginaliseret situation har ikke en social baggrund præget af de risikofaktorer, vi bruger til at definere social marginalisering
- ca . 2/3 af de unge i en socialt marginaliseret position, kommer fra familier, hvor forældrene overvejende har været i beskæftigelse (VIVE 2015)

Det vi arbejder med som teser

- Er der sket en øget psykologisering af unges liv hjemme OG i skolerne, der fører til at følelserne er blevet det nye 'kompas'?
- At det diagnostiske sprog glider ind i hverdagssproget, så 'almene' livsproblemer omtales med brug af diagnostiske termer?
- At der sker en sygeliggørelse – patologisering – af det, der er svært?

Igangværende undersøgelse i samarbejde med Det Obelske Familiefond (<https://www.cefu.dk/emner/nyt-fra-cefu/aktuelt-fra-cefu/nyt-projekt-ny-udsathed.aspx>). MEN mgl viden om, hvad kan gøres præventivt

Fravær, afkoblethed osv. forsigtige løsninger... Hvad skal der til for at skabe motivation?

Mod en ændret forståelse af motivation

Int.: Synes du det er svært, det her med at skulle finde ud af, hvad man vil efter skolen?

Ja, det synes jeg. Altså meget. Fordi, der har man valgt et eller andet job. Så kommer man i praktik – og så når jeg tænker nærmere over det 'okay, det var slet ikke mig'. Så er det bare sådan 'okay, hvad skal jeg nu være. (...) Jeg tror bare, det er noget man selv må finde ud af. **Men jeg ved ikke rigtigt noget, der interesserer mig, så det er det, der er problemet.** (Freja , 9. klasse)

- ⇒ Motivation som individuel og iboende 'egenskab' knyttet til interesse: Det handler om at finde noget man brænder for
- ⇒ Motivation som kvantitativ størrelse – man kan have meget eller lidt motivation

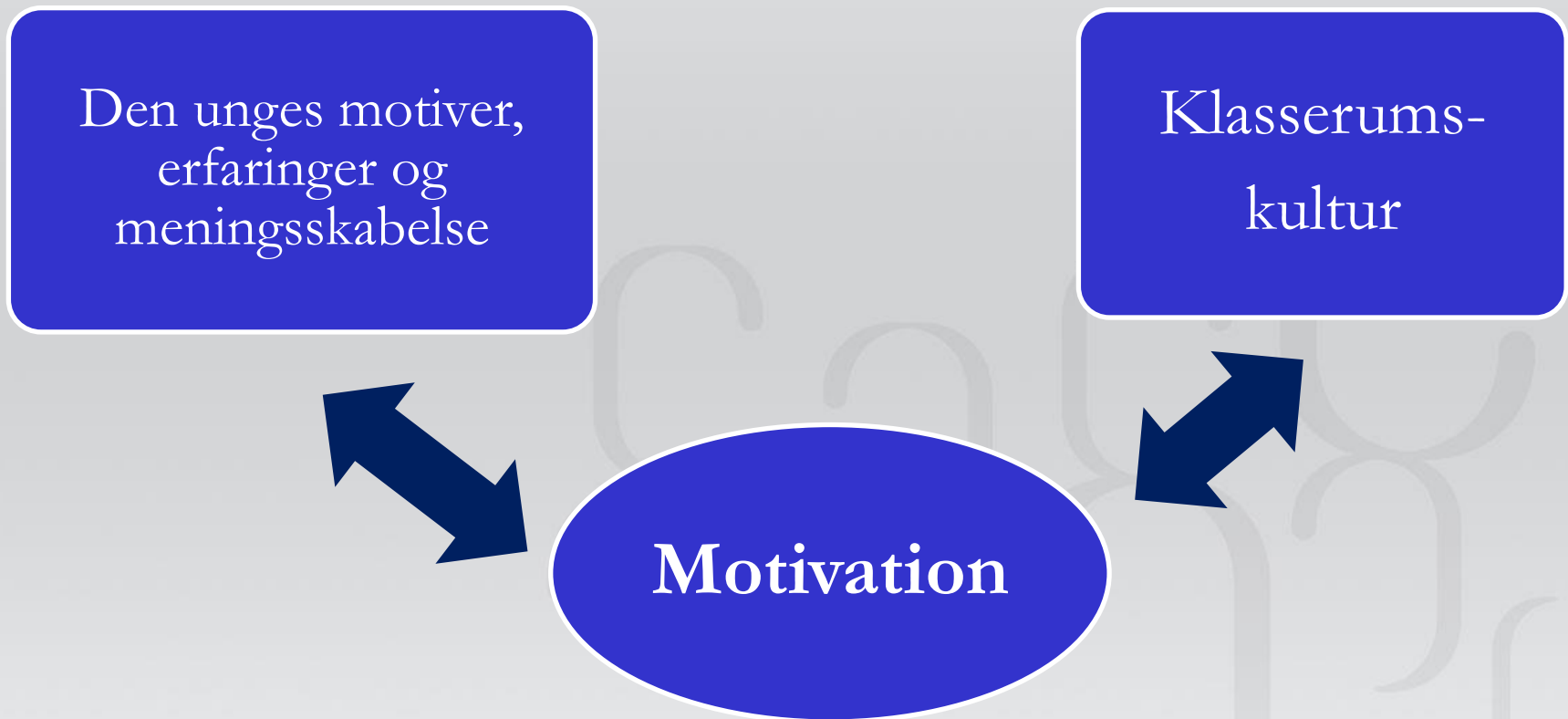
... det er helt anderledes. Vi får ikke lektier for. Vi laver helt andre ting. Vi laver mad. I starten skulle man bare lære at stege en frikadelle, men det lærte vi hurtigt. Så nu er det finere mad ... jeg har lært at lave tærter. Vi har haft teori om brød, om stegning og om hævning. (...) Jeg er en af de bedste på holdet. I grundskolen var jeg en af de dårlige, og her er jeg en af de bedste.

(...)

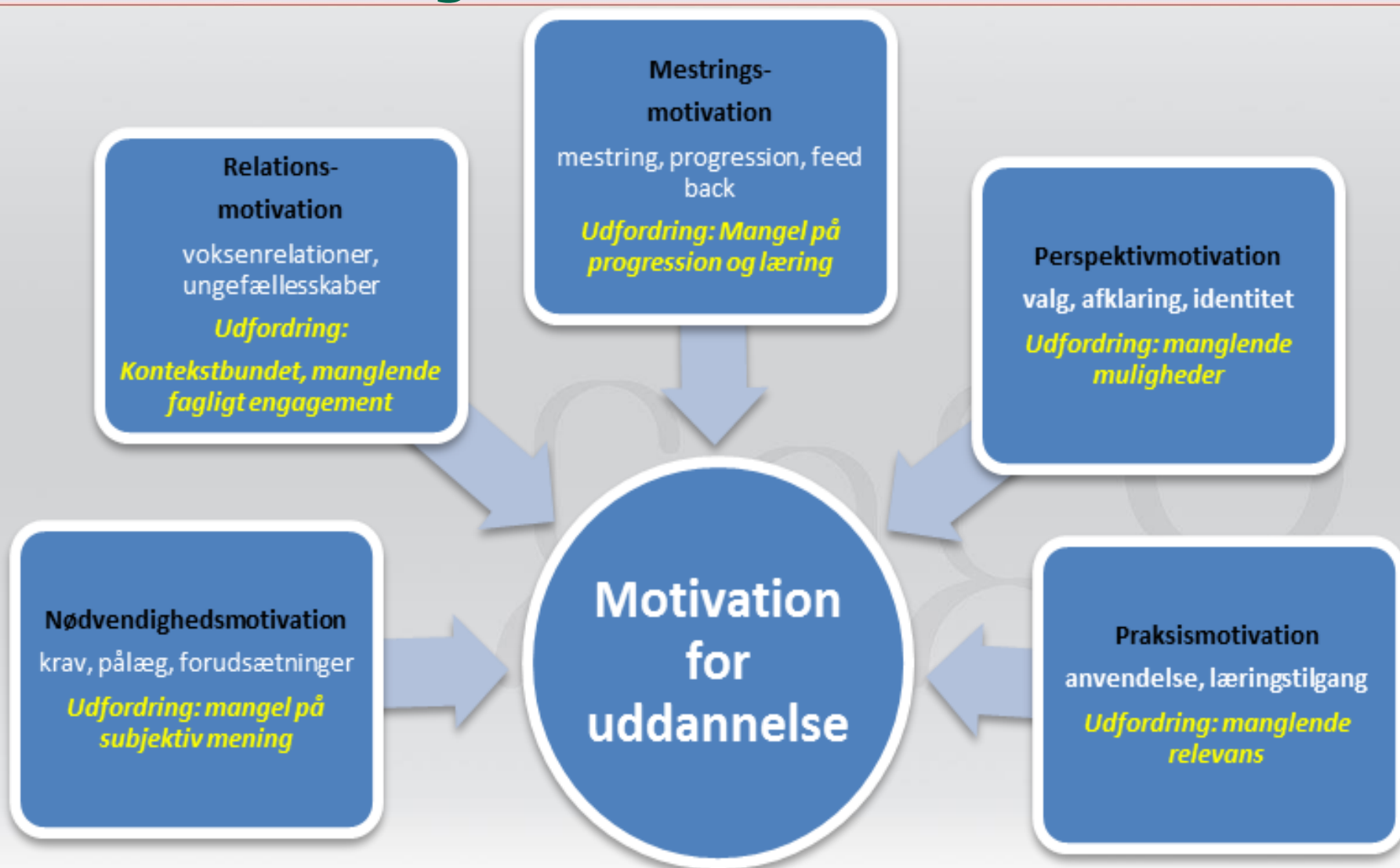
I: Hvad tænker du om det at vælge nu. Er det nemmere end i 9. klasse?

Jeg har ikke mere ondt i maven. Min selvtillid er blevet bedre. Den er dårlig stadigvæk, men den er blevet bedre omkring skolen, ikke. **Nu ved jeg, hvilket emne jeg vil ind på.** (Freja, 2. int. efterskole)

- ⇒ Motivation som resultat af erfaringer – ikke egenskab. Kontekstuel og processuel fokus
- ⇒ Motivation som kvalitativ størrelse – fokus på motivationens retning.
- ⇒ Understreger vigtigheden af at overskride det individuelle fokus, og sætte spot på de læringsrum de unge færdes i. Hvornår og hvordan skabes mulighed for motivation og læring?

Grundlag for systematisk arbejde med at øge motivationen

Generelt om motivationsorienteringerne

1. Forskellige motivationsorienteringer kan gøre sig gældende på samme tid
2. Motivationsorienteringerne er foranderlige over tid
3. Tendens til at mestringsmotivationen ikke vægtes tilstrækkeligt ift udsatte unge

- Ingen unge bør overlades til sig selv i længere perioder
- Alle unge bør være i gang med noget – være på vej mod noget og have mulighed for et fremtidsperspektiv
- Uddannelse på normale vilkår er et mål for de fleste, men ikke et realistisk mål for alle
- **MEN** at man ikke skal stille krav om uddannelse, betyder ikke, at man ikke skal stille krav, men kravene skal forholdes til forudsætninger
- Arbejdsmarkedet har en central rolle at spille

- **”Hvad virker? Evaluering af forsøg med brobygning”** (2016). www.star.dk, www.cefu.dk
- **”Hvem er de unge på kanten af det danske samfund? - Om hverdagsliv, ungdomskultur og indsatser der gør en positiv forskel”** (2015). AAUs forlag.
- **”Forsøg med brobygning til EUD – Midtvejsstatus”**, (2014). Center for Ungdomsforskning. www.cefu.dk
- **”Unge motivation i udskolingen. Et bidrag til teori og praksis om unges lyst til læring i og udenfor skolen”** (2015). Aalborg Universitetsforlag